

การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์ ได้กำหนดวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างโดยผู้วิจัย กำหนดประเด็นที่จะรวบรวมข้อมูลในสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน อันได้แก่

- ประวัติความเป็นมา
- สภาพของชุมชนในอดีต
- สภาพของชุมชนในปัจจุบัน
- วิธีการดำรงชีวิต
- สภาพปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำยมในอดีต
- สภาพปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำยมในปัจจุบัน

โดยสัมภาษณ์จาก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) นายกองดีการบริหารส่วนตำบลแม่ยม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ครูโรงเรียนในพื้นที่ลุ่มน้ำยม ชาวบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำยม

วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

วิธีการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่มนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการกระตุ้นให้คนในกลุ่มแสดงความคิดเห็น และทัศนะของตนเองออกมาอย่างเปิดเผย และจริงใจในขณะที่สนทนากันความคิดเห็นของคนๆ หนึ่ง ในกลุ่มจะกระตุ้นให้คนอื่น ๆ ในกลุ่มกล่าวพูด กล่าวแสดงความคิดเห็นออกมา โดยผู้วิจัยได้สนทนากลุ่มกับประชาชนทั่วไป ซึ่งจากการสนทนากลุ่มทำให้ทราบถึงสภาพปัญหามลพิษทางน้ำในชุมชน แหล่งกำเนิด และแนวทางการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตัวเขาและชุมชน

โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่มในการเก็บรวบรวม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้คนในกลุ่มแสดงความคิดเห็น และทัศนะของตนเองออกมาอย่างเปิดเผย โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อทำการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วย สนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู กรรมการหมู่บ้าน ประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำยม จำนวน 4 ครั้ง โดยสถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ อาคารเอนกประสงค์องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม

การสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1. สภาพปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำยม
2. แหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ
3. ผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันและต่อชุมชน
4. แนวทางการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ

การสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1. แนวทางการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ
2. รูปแบบการจัดการมลพิษทางน้ำที่เหมาะสม
3. แผนการดำเนินงานในการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำยม
4. จัดทำแผนที่ลุ่มน้ำยมเพื่อหาจุดที่เกิดปัญหามลพิษทางน้ำ

การสนทนากลุ่มครั้งที่ 3 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1. กิจกรรมที่ควรนำมาใช้ในการจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำยม
2. สภาพปัญหา สาเหตุและแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำยม
3. นัดหมายการประชุมในครั้งต่อไป

การสนทนากลุ่มครั้งที่ 4 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1. ผลของการดำเนินกิจกรรมเพื่อจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำยม
2. สรุปผลของการดำเนินกิจกรรมการจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำยม
3. แนวทางในการดำเนินกิจกรรมในปีต่อไป

แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำ
กรณีพื้นที่ลุ่มน้ำยม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำแนะนำ ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริงหรือ เติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ.....นามสกุล.....

บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... บ้าน..... ตำบล.....

อำเภอ.....จ.แม่ฮ่องสอน โทร.....

1.1 เพศ ( ) 1.ชาย ( ) 2.หญิง

1.2 อายุ.....ปี

1.3 สถานะทางสังคม (ตำแหน่ง).....ชื่อหน่วยงาน.....

1.4 ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้มาแล้ว.....ปี

1.5 ระดับการศึกษา

- ( ) 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ ( ) 2. ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า
 ( ) 3. มัธยมศึกษาตอนต้น ( ) 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส.
 ( ) 5. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ( ) 6. สูงกว่าปริญญาตรี

1.6 อาชีพ

- ( ) 1. พนักงาน ( ) 2. กรรมกร ( ) 3. เกษตรกร
 ( ) 4. นักเรียน/นักศึกษา ( ) 5. แม่บ้าน ( ) 6. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 ( ) 7. ค้าขาย ( ) 8. อาชีพอิสระ ( ) 9. อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 ลักษณะการใช้น้ำดื่ม น้ำใช้

2.1 ในครัวเรือนของท่านใช้น้ำดื่ม จากแหล่งใดบ้าง

- ( ) 1. จากน้ำแม่ยมโดยตรง ( ) 2. จากน้ำประปา
 ( ) 3. จากน้ำบาดาล ( ) 4. น้ำฝน
 ( ) 5. ชื้อจากรถขายน้ำ ( ) 6. อื่นๆ(ระบุ).....

2.2 คุณสมบัติของน้ำดื่มที่ท่านใช้

2.3 แนวทางการแก้ปัญหาน้ำดื่ม

2.4 ในครัวเรือนของท่านใช้น้ำใช้ จากแหล่งใดบ้าง

☐ 1. จากน้ำแม่ น้ำยมโดยตรง	☐ 2. จากน้ำประปา
☐ 3. จากน้ำบาดาล	☐ 4. น้ำฝน
☐ 5. ชื้อจากรถขายน้ำ	☐ 6. อื่นๆ(ระบุ).....

2.5 คุณสมบัติของน้ำใช้

2.6 แนวทางการแก้ปัญหาน้ำใช้

2.7 แหล่งกำเนิดน้ำเสียในชุมชนของท่านมาจากแหล่งใดบ้าง

☐ 1. การเกษตร	☐ 2. การเลี้ยงสัตว์
☐ 3. โรงงานอุตสาหกรรม	☐ 4. การประมง
☐ 5. การอุปโภค-บริโภคในครัวเรือน	☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

2.8 แนวทางการแก้ปัญหาน้ำเสีย

ส่วนที่ 3 การใช้ประโยชน์จากแม่น้ำแม่ยม

3.1 บ้านหรือที่ทำกินของท่านอยู่ห่างจากน้ำแม่ยม.....เมตร (โดยประมาณ)

3.2 ขนาดถือครองที่ดินจำนวน.....แปลง แบ่งเป็น พื้นที่อยู่อาศัย.....ไร่.....งาน

3.3 ท่านได้ทำการเกษตรกรรมหรือไม่ (หากไม่ได้ทำการเกษตรให้ข้ามไปตอบในข้อ 3.5)

☐ 1. ทำ	☐ 2. ไม่ทำ

3.4 พื้นที่เกษตรกรรมของท่าน อยู่ห่างจากน้ำแม่ยมเท่าไร

☐ 1. 1- 5 กิโลเมตร	☐ 2. 5 - 10 กิโลเมตร
☐ 3. 10-15 กิโลเมตร	☐ 4. มากกว่า 10 กิโลเมตร
☐ 5. ไม่ได้ทำการเกษตร	☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

3.5 ในอดีตท่านได้ประโยชน์อะไรบ้างจากแม่น้ำแม่ยม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ใช้น้ำเพื่อการเกษตร	☐ 2. ใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภคในครัวเรือน
☐ 3. ใช้เป็นทางระบายน้ำทิ้ง	☐ 4. ใช้ทิ้งขยะมูลฝอย
☐ 5. เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ	☐ 6. เป็นแหล่งทำการประมง
☐ 7. อื่น (ระบุ).....	

3.6 ปัจจุบันท่านได้ประโยชน์อะไรบ้างจากแม่น้ำแมยวม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. ใช้น้ำเพื่อการเกษตร
- ( ) 2. ใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภคในครัวเรือน
- ( ) 3. ใช้เป็นทางระบายน้ำทิ้ง
- ( ) 4. ใช้ทิ้งขยะมูลฝอย
- ( ) 5. เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ
- ( ) 6. เป็นแหล่งทำการประมง
- ( ) 7. อื่น (ระบุ).....

3.7 ปัญหาของแม่น้ำแมยวมที่ท่านได้พบเห็นมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. ปัญหาการแย่งชิงน้ำ
แนวทางการแก้ปัญหา.....
- ( ) 2. ปัญหาน้ำเสีย
แนวทางการแก้ปัญหา.....
- ( ) 3. ปัญหาน้ำขาดแคลน
แนวทางการแก้ปัญหา.....
- ( ) 4. ปัญหาน้ำท่วม
แนวทางการแก้ปัญหา.....
- ( ) 5. ปัญหาแหล่งน้ำตื้นเขิน
แนวทางการแก้ปัญหา.....
- ( ) 6. ปัญหาการรุกรานพื้นที่แม่น้ำแมยวม
แนวทางการแก้ปัญหา.....
- ( ) 7. ปัญหาอื่นๆ (ระบุ).....

3.8 ท่านรับรู้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับแม่น้ำแมยวมจากสื่อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. ประสบปัญหาด้วยตนเอง
- ( ) 2. หอกระจายข่าว
- ( ) 3. วิทยุกระจายเสียง
- ( ) 4. โทรทัศน์
- ( ) 5. หนังสือพิมพ์
- ( ) 6. อื่นๆ (ระบุ).....

3.9 ปัญหาน้ำแมยวมที่เหมาะสมควรจะใช้รูปแบบใดในการแก้ปัญหา

- ( ) 1. ให้องค์กรแต่ละท้องถิ่นจัดการกันเอง
- ( ) 2. ให้องค์กรทุกท้องถิ่นร่วมกันจัดการ
- ( ) 3. บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
- ( ) 4. ให้ท้องถิ่นร่วมกับประชาชนจัดการ
- ( ) 5. ให้ประชาชนต่างคนต่างแก้ไขปัญหาของตัวเอง
- ( ) 6. อื่นๆ (ระบุ).....

3.10 การจัดการปัญหาแม่น้ำแม่ยวมควรเป็นหน้าที่ของใคร

- ( ) 1. หน่วยงานราชการ
- ( ) 2. ผู้ก่อปัญหาในลุ่มน้ำแม่ยวม
- ( ) 3. ประชาชนที่ใช้น้ำแม่ยวม
- ( ) 4. ทุกฝ่ายร่วมกันจัดการปัญหา
- ( ) 5. อื่นๆ (ระบุ).....

3.11 ท่านรู้จักหน่วยงานใดที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลปรับปรุงคุณภาพน้ำแม่ยวมบ้าง

- ( ) 1. ไม่รู้จัก (ให้ข้ามไปส่วนที่ 4)
- ( ) 2. รู้จัก หน่วยงานใดบ้าง(ระบุ)
1.....2.....3.....
4.....5.....6.....

3.12 ท่านคิดว่าหน่วยงานดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาน้ำแม่ยวมได้หรือไม่

- ( ) 1. ได้
  - ( ) 2. ไม่ได้
  - ( ) 3. แก้ไขได้แต่ไม่สมบูรณ์
- เพราะ.....

3.13 ท่านพึงพอใจในการแก้ปัญหาของหน่วยงานดังกล่าวหรือไม่

- ( ) 1. พึงพอใจมาก
- ( ) 2. พึงพอใจเล็กน้อย
- 3. ( ) ไม่พึงพอใจ

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา/อนุรักษ์ แม่น้ำแม่ยวม

ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ทำเครื่องหมาย / ลงใน ช่องหัวข้อที่เคยมีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหาแม่น้ำแม่ยวม

กิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	เคย	เคย บางครั้ง	ไม่เคย
4.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและการอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวม			
1. เคยร่วมปรึกษากับเพื่อนบ้านและผู้นำชุมชนเรื่อง การอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวม			
2. เคยร่วมปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กร พัฒนาเอกชนเรื่องการอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวม			
3. เคยร่วมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมที่จัดขึ้นโดย ชุมชน เพื่อการอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวม			
4.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการแก้ปัญหาแม่น้ำแม่ยวม			
4. เคยประสานความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ ประชาชนและองค์กรภาคเอกชน ในการอนุรักษ์แม่น้ำ แม่ยวม			
5. เคยประสานความร่วมมือกับประชาชนในชุมชนให้			

กิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	เคย	เคย บางครั้ง	ไม่เคย
4.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวม			
เกิดการดำเนินงานเป็นกลุ่มใหญ่ในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวม			
6. เคยมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์หรือมาตรการการใช้น้ำแม่น้ำแม่ยวม			
7. เคยมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวมล่วงหน้า			
8. ได้ติดต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อขอข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์น้ำแม่ยวม			
9. เคยช่วยกันเฝ้าชุมชนลอกทางระบายน้ำ ตลิ่งแม่น้ำแม่ยวม			
10. เคยช่วยบริจาคทรัพย์สิน เช่น เงิน หรือ วัสดุ ก่อสร้างเพื่อนำไปปรับปรุงแม่น้ำแม่ยวม			
11. เคยปฏิบัติตามกฎของท้องถิ่นในเรื่องการอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวม			

4.4 เคยมีหน่วยงานหรือองค์กรใดบ้างมาเชิญชวนท่านให้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวมหรือไม่

- ( ) 1. ไม่มี ( ) 2. มี หน่วยงานใดบ้าง(ระบุ)
 1.....2.....
 3.....4.....

4.5 มีโครงการหรือกิจกรรมอะไรบ้าง ที่ชุมชนของท่านใช้ในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่ยวม

- ( ) 1. ไม่มี (ข้ามไปข้อ4.7) ( ) 2. มี โครงการอะไรบ้าง(ระบุ)
 1.....2.....
 3.....4.....

4.6 ผลของกิจกรรมดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาได้หรือไม่เพียงใด

- ( ) 1. ได้ ( ) 2. ไม่ได้
 สาเหตุเพราะ.....

การทำถังดักไขมัน

ถังดักไขมัน (GREASE TRAP) บ่อดักไขมันใช้สำหรับบำบัดน้ำเสียจากครัวของบ้านพักอาศัย ห้องอาหารหรือภัตตาคาร เนื่องจาก น้ำเสียดังกล่าวจะมีน้ำมันและไขมันปนอยู่มาก หากไม่กำจัดออกจะทำให้ท่อระบายน้ำอุดตัน โดยลักษณะน้ำเสียจากครัวของบ้านพักอาศัยกรณีที่ไม่น่าผ่านตะแกรงจะมีน้ำมันและไขมันประมาณ 2,700 มิลลิกรัม/ลิตร หากผ่านตะแกรงจะมีน้ำมันและไขมันประมาณ 500 มิลลิกรัม/ลิตร สำหรับลักษณะน้ำเสียจากครัวของภัตตาคารจะมีน้ำมันและไขมันประมาณ 1,500 มิลลิกรัม/ลิตร ดังนั้น บ่อดักไขมันที่ใช้จะต้องมีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะกักน้ำเสียไว้ระยะหนึ่งเพื่อให้ไขมันและน้ำมันมีโอกาสลอยตัวขึ้นมาสะสมกันอยู่บนผิวน้ำ เมื่อปริมาณไขมันและน้ำมันสะสมมากขึ้นต้องตักออกไปกำจัด เช่น ใส่ถุงพลาสติกทิ้งฝากระถขยะหรือนำไปตากแห้งหรือหมักทำปุ๋ย บ่อดักไขมันจะสามารถกำจัดไขมันได้มากกว่าร้อยละ 60 บ่อดักไขมันมีทั้งแบบสำเร็จรูปที่สามารถซื้อและติดตั้งได้ง่าย หรือสามารถสร้างเองได้ โดยใช้วงขอบซีเมนต์หรือถังซีเมนต์หินขัด ซึ่งประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าแบบสำเร็จรูป และสามารถปรับให้เหมาะสมกับพื้นที่และปริมาณน้ำที่ใช้

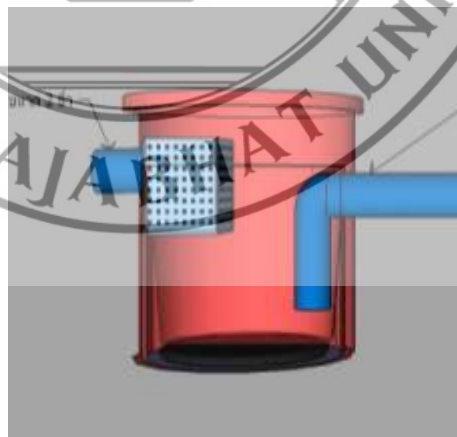
1) ถังดักไขมันในครัวเรือนแบบ 2 ถัง

1.1 อุปกรณ์

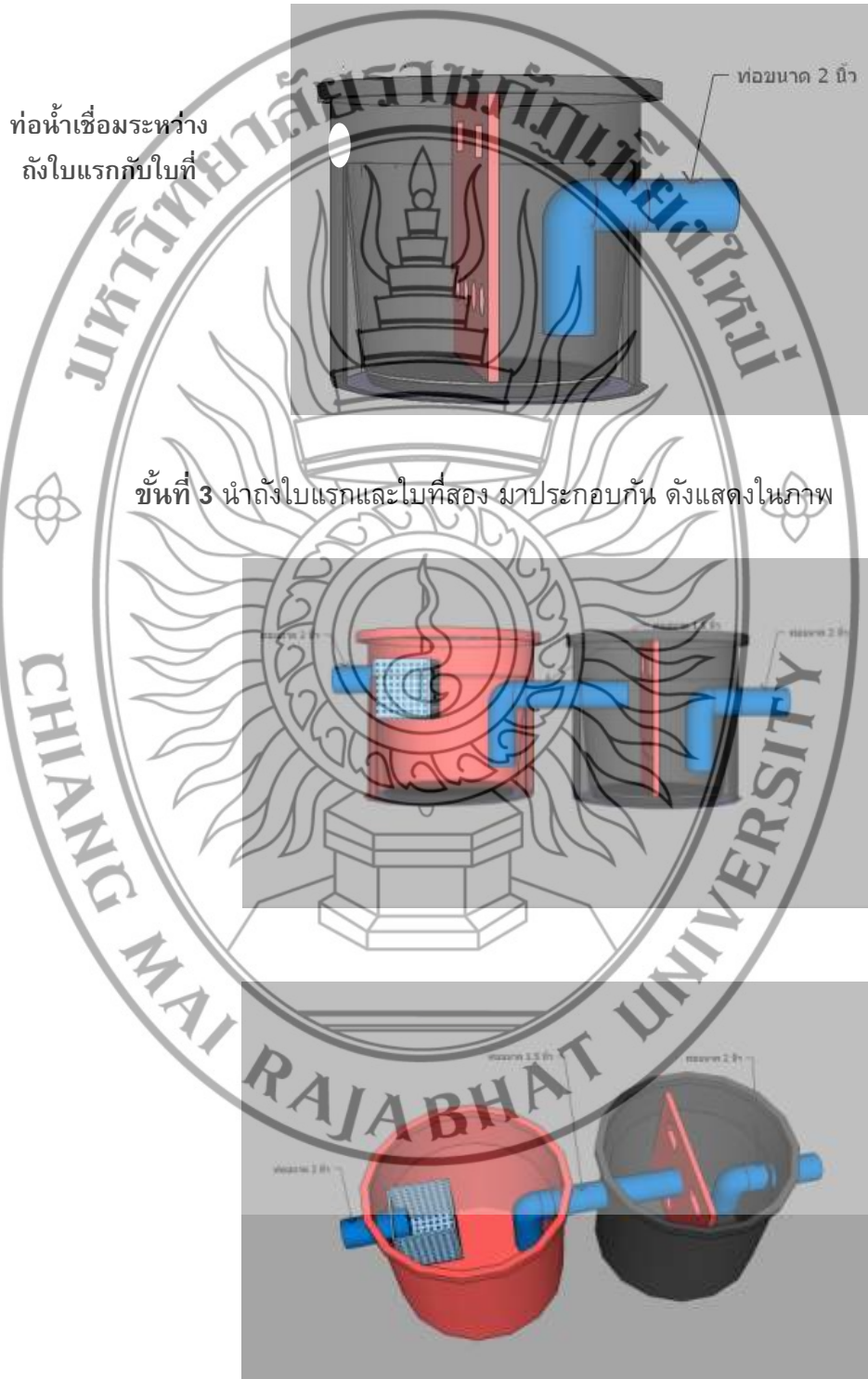
- ถังน้ำพลาสติกมีฝาปิด ขนาด 15 ลิตร จำนวน 2 ใบ
- ท่อ ขนาด 2 นิ้ว และ 1.5 นิ้ว
- ตะกร้าพลาสติก สำหรับรองรับเศษอาหาร

1.2 ขั้นตอนการทำ

ขั้นตอนที่ 1 นำถังพลาสติกมาเจาะรูสำหรับใส่ท่อน้ำเข้าและน้ำออก ให้ระดับของท่อน้ำเข้ามีขนาด 2 นิ้ว และน้ำออกมีขนาด 1.5 นิ้วอยู่ในระดับที่ต่างกัน ซึ่งถังใบแรกมีขนาดประมาณ 15 ลิตร ดังแสดงในภาพ

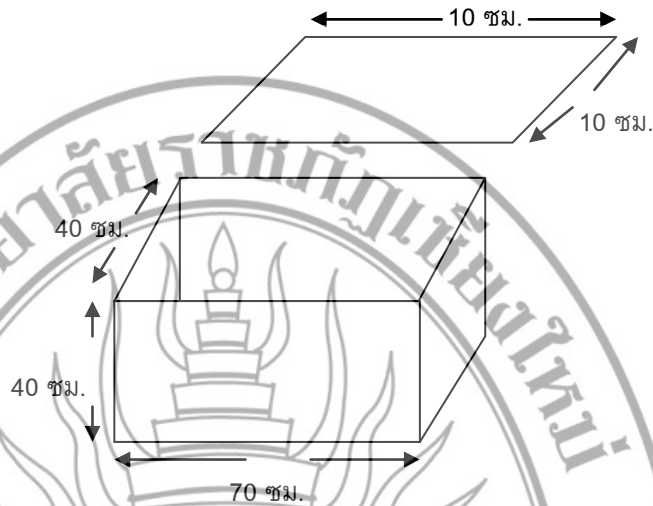
ขั้นตอนที่ 2 นำถังพลาสติกอีกใบหนึ่งที่มีขนาดเท่ากับถังใบแรกคือมีขนาด 15 ลิตร มาเจาะรูเหมือนกันโดยให้รูของท่อน้ำเข้าที่เชื่อมกับถังใบแรกอยู่ในระดับเดียวกัน และท่อน้ำออกขนาด 2 นิ้ว จะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าท่อน้ำเข้าทั้งหมด ซึ่งท่อน้ำออกจะ อยู่ในลักษณะของตัวที และถังใบที่สองนี้จะทำแผ่นกันขึ้นเพื่อป้องกันการกระจายตัวของไขมันและน้ำมันในชั้นสุดท้ายก่อนปล่อย ดังแสดงในภาพ

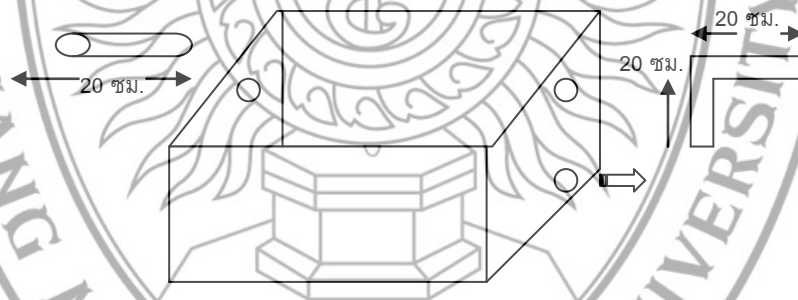
2) ถังดักไขมันในครัวเรือนแบบ 1 ถัง

2.1) อุปกรณ์

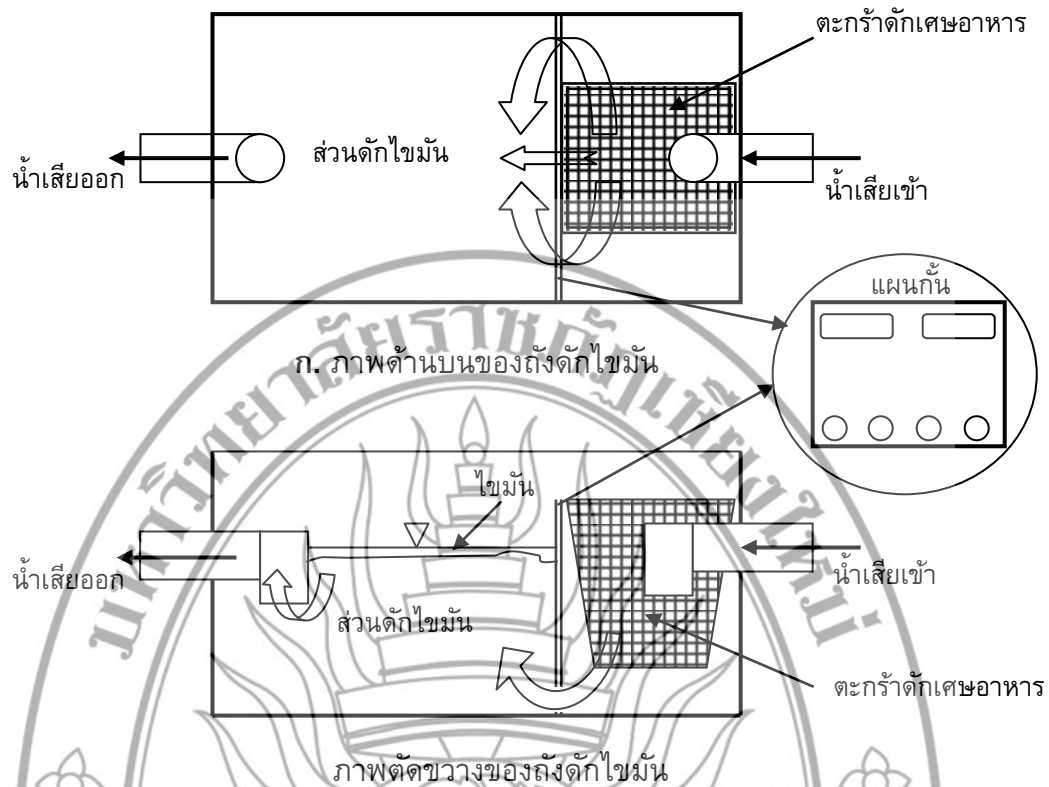
- ถังพลาสติกมีฝาปิด ขนาด 30 ลิตร จำนวน 1 ใบ กว้าง 70 ซม. สูง 40 ซม. ดังภาพ

- ท่อพร้อมข้อต่อ ข้องอ ขนาด $\varnothing$ 2 นิ้ว และแผ่นพลาสติกกว้าง 40 ซม. ยาว 40 ซม. เจาะรูแผ่นพลาสติกสำหรับกั้นน้ำไหล ด้านบนเจาะให้เป็นวงรี ขนาดยาวประมาณ 15 ซม. จำนวน 2 วง ด้านล่างเจาะเป็นวงกลม ขนาด $\varnothing$ 3 ซม. จำนวน 4 วง ดังภาพ

- ตะกร้าพลาสติก สำหรับรองรับเศษอาหาร
- สก๊อตไบร์ทแผ่นสีเขียว ขนาดประมาณ 5×3 นิ้ว ใหญ่ 1 แผ่น

2.2) ขั้นตอนการทำ

ขั้นที่ 1 นำถังพลาสติกมาเจาะรูสำหรับใส่ท่อน้ำเข้าและน้ำออก ให้ระดับของท่อน้ำเข้า และน้ำออกมีขนาด 2.0 นิ้วอยู่ในระดับที่เหลื่อมกันประมาณ 5.0 cm. ดังแสดงในภาพ

ขั้นที่ 2 เชื่อมแผ่นพลาสติกสำหรับชะลอการไหลของน้ำไว้ โดยห่างจากปลายท่อน้ำเข้าประมาณ 25 cm.

ขั้นที่ 3 นำตะกร้าดักเศษอาหารมาติดไว้กับปลายท่อน้ำเข้า เพื่อใช้

กรองเศษอาหาร

2.3) การใช้งานและดูแลรักษา

ปัญหาสำคัญของบ่อดักไขมัน ก็คือ การขาดการดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้เกิดความสกปรกและกลิ่นเหม็น เกิดการอุดตันหรืออาจเป็นที่อยู่อาศัยของแมลงสาบและอื่นๆ ได้รวมทั้งทำให้บ่อดักไขมันเต็มและแยกไขมันได้ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งการดูแลรักษาควรดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

1. ต้องติดตั้งตะแกรงดักขยะก่อนเข้าบ่อดักไขมัน
2. ต้องไม่ทะลวงหรือแทงปลั๊กให้เศษขยะไหลผ่านตะแกรงเข้าไปในบ่อดักไขมัน
3. ต้องไม่เอาตะแกรงดักขยะออก ไม่ว่าจะชั่วคราวหรือถาวร
4. ต้องหมั่นโกยเศษขยะที่ดักกรองไว้ได้หน้าตะแกรงออกสม่ำเสมอ
5. ห้ามเอาน้ำจากส่วนอื่นๆ เช่น น้ำล้างมือ น้ำอาบ น้ำซัก น้ำฝน ฯลฯ เข้ามาในบ่อดักไขมัน
6. ต้องหมั่นตักไขมันออกจากบ่อดักไขมันอย่างน้อยทุกสัปดาห์ นำไขมันที่ตักได้ใส่ภาชนะปิดมิดชิดและรวมไปกับขยะมูลฝอย เพื่อให้รถเทศบาลนำไปกำจัดต่อไป
7. หมั่นตรวจดูท่อระบายน้ำที่รับน้ำจากบ่อดักไขมัน หากมีไขมันอยู่เป็นก้อนหรือคราบต้องทำตามข้อ 6 ถึ่มากขึ้นกว่าเดิม

นอกจากนี้ยังมีบ่อดักไขมันสำเร็จรูป ดังนั้นการพิจารณาใช้ควรคำนึงถึงขนาดของถังที่ได้ตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงประสิทธิภาพการกำจัดไขมันและต้องตรวจสอบกับมาตรฐานอุตสาหกรรมที่กำหนด เพื่อให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

ตารางที่ ค-1 แสดงขนาดมาตรฐานท่อดักไขมันสำหรับบ้านพักอาศัย

จำนวนคน	ปริมาณบ่อที่ต้องการ (ลบ.ม.)	ความลึกน้ำ (ม.)	จำนวนบ่อ (บ่อ)
< 5 คน	0.11		
5	0.17	0.40	1
5-10	0.34	0.40	2
10-15	0.51	0.40	2

ที่มาจาก <http://www.pcd.go.th> (กรมควบคุมมลพิษ)

ประวัติผู้วิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อโนดาษฐ์ รัชเวทย์

หน่วยงาน สาขาวิชาเคมี ภาควิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300
โทรศัพท์/โทรสาร 053-885626

2. อาจารย์สุรศักดิ์ นุ่มมีศรี

หน่วยงาน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300
โทรศัพท์/โทรสาร 053-885648

3. อาจารย์วรางคณา เชาดี

หน่วยงาน สาขาวิชาเคมี ภาควิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300
โทรศัพท์/โทรสาร 053-885626